

(ч. 2 ст. 121). На підставі ч. 3 ст. 5 новий КК має зворотну дію тільки в частині зниження верхньої межі покарання. Отже, особі, яка вчинила даний злочин до 1 вересня 2001 р., може бути призначене покарання в межах від п'яти до десяти років позбавлення волі [2].

Зважаючи на зазначене вище, можна зробити висновок, що у вітчизняному законодавстві існують добре регламентовані норми матеріального та процесуального права, що упорядковують діяльність, пов'язану зі зворотною дією кримінального закону в часі, що є, безумовно, великим плюсом для нього, проте не дивлячись на це досягнути однастайності в питанні обґрунтованості та доцільності застосування нового закону із зворотною дією науковці так і не спромоглися, поділившись у своїх думках. Підбиваючи підсумок, зазначимо, що вітчизняне законодавство є перспективним та знаходиться в процесі реформації, а це дає надію на його покращення в майбутньому.

### **Л і т е р а т у р а :**

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 1196 с.
3. Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі: Монографія. – К.: Атіка, 2005. – 288 с.
4. Александров Ю.В. Кримінальне право України: Заг. частина: Підруч. для студ. виш. навч. закл. / Ю. В. Александров, В. А. Клименко. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.

УДК 343.22.1

**КОНЧЕНКО Неля**

## **КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ**

З історичної точки зору сутність злочину визначається порушенням існуючих соціальних цінностей, досягання на пануючі соціальні відносини, на права та охоронні інтереси фізичних і юридичних осіб.

Пропорушення – це суспільно небезпечне винне протиправне діяння деліктоздатного суб'єкта, за яке чинне законодавство передбачає юридичну відповідальність.

Криміналізація – це законодавче визнання тих чи інших діянь злочинними, встановлення за них кримінальної відповідальності.

Декриміналізація – це діяння, характер і ступінь суспільної небезпечності яких не потребує жорсткого реагування, мають бути переведені до категорії адміністративних правопорушень або взагалі виключені з кола правопорушень. Декриміналізація – це процес, зворотний криміналізації.

Криміналізація, якщо її розглядати в динаміці, як процес, виявляє декілька стадій, які конкретна норма проходить в процесі законотворчості. Остання стадія процесу криміналізації одночасно є і його результатом. Результат виражається в створенні системи кримінально-правових норм, фіксуючих коло злочинного і кримінально караного діяння бо сама кримінально-правова заборона створюється об'єктивними потребами суспільства в кримінально-правовій охороні громадських інтересів [2].

Значної уваги щодо криміналізації суспільно небезпечної поведінки відчувають суспільні відносини у сфері виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина (Розділ V Особливої частини КК), серед яких особливо інтенсивної криміналізації зазнають суспільно небезпечні діяння, пов'язані із правопорушеннями у виборчій системі [3].

Значної уваги щодо криміналізації суспільно небезпечної поведінки відчувають суспільні відносини у сфері виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина (Розділ V Особливої частини КК), серед яких особливо інтенсивної криміналізації зазнають суспільно небезпечні діяння, пов'язані із правопорушеннями у виборчій системі. У ч. 2 ст. 115 чинного КК України про умисне вбивство при кваліфікуючих обставинах у порівнянні з ст. 93 не чинного КК внесено ряд уточнень і доповнень, які стосуються послідовності розташування (перерахування) кваліфікаційних ознак вбивства: вони згруповані і за елементами складу, що їх вони характеризують. Як самостійні ознаки виділення вбивства з метою приховання злочину або полегшення його вчинення та вбивство, поєднане зі зґвалтуванням, оскільки ці кваліфікаційні ознаки багато в чому не збігаються за змістом (форма вини, мотиви). Зараз ч. 2 ст. 115 чинного КК України доповнено рядом ознак. Це не викликає ніяких заперечень, але злочинність не стоїть на місці і для свого збагачення знаходить все нові і нові форми. На сьогодні, і про це свідчить світова практика, українським законодавством не враховані такі кваліфікуючі ознаки, які, на наш погляд, повинні знайти своє відображення у ч. 2 ст. 115 чинного КК України, а саме: умисне вбивство близьких родичів, рідних (батька, матір, брата, сестру тощо); особи, яка перебувала у безпорадному стані (похилого віку, неповнолітньої тощо); поєднане з викраденням людини (зауважимо при цьому, не заручників); з метою використання органів або тканин потерпілого; вчинене з використанням зброї тощо. Характерною особливістю кримінально-правового регулювання є тенденція до диференціації кримінальної репресії. Одним із руйнівних джерел її є суперечливий характер декриміналізації діянь, завдяки чому репресії постійно змінюються відповідно до реальності існуючої соціальної дійсності.

Законодавець знімає заборону з тих або інших форм поведінки, визнаючи їх такими, що не становлять великої суспільної небезпеки для

суспільства, а звідси – і не є злочинними. І це, на наш погляд, повинно бути, як справедливо відмічає М. Й. Коржанський, принципами кримінального права, якими можна визначити лише найзагальніші і найбільш важливі положення, що визначають стратегію і тактику кримінальної політики держави; основні ж заходи і методи її реалізації, безпосередньо закріплені в законі або прямо витікають із нього, виконуючи регулятивну функцію, і тому мають конкретну практичну дію [2].

Проблемами криміналізації та декриміналізації діянь повинна займатися не тільки наука кримінального права, тому що процесуалісти й криміналісти можуть оцінити реальні можливості правоохоронної системи в переслідуванні тих або інших правопорушників. О. Готін вказує, що однією із найбільш дискусійних і такою, що потребує глибинного системного дослідження, є проблема підстав криміналізації діянь. До підстав криміналізації відносять такі: існування суспільно небезпечної поведінки, яка потребує кримінально-правової заборони; відносна поширеність суспільно небезпечних діянь; зміна уявлень про ступінь суспільної небезпеки діяння; зміна загальноновизнаної моральної оцінки відповідного діяння; виконання державою міжнародно-правових обов'язків з охорони прав людини. М. Мельник вказує на різного роду фактори, які можуть спричинити неправильну, або так звану помилкову криміналізацію, та називає такі її види: необґрунтована; надмірна; неповна; неправильна [1].

Досліджуючи проблеми декриміналізації, ототожнюють її з поняттям «депеналізації». На цей факт звертає увагу А. Митрофанов. Він вказує на те, що КК України 2001 р. (порівняно з попереднім КК України 1960 р.) кардинально розширив перелік підстав, за яких особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності. Ці підстави передбачені в низці статей як Загальної, так і Особливої частин [1].

Отже, особливе значення для протидії небезпечним викликам у всіх сферах життєдіяльності України є стан кримінально-правової доктрини, кримінального законодавства і правозастосування. Основним критерієм, що визначає криміналізацію, слід визнати доцільність її застосування для боротьби з конкретним видом діянь. Вирішення питання про доцільність пов'язано з констатацією того факту, що здійснення боротьби з відповідним видом антигромадської поведінки іншими (не кримінально-правовими) засобами є неможливим. Кримінально-правова політика націлює законодавця на відмову від застосування кримінальної відповідальності в усіх без винятку випадках, коли вона неспроможна служити меті зменшення рівня злочинності відповідного виду.

### **Л і т е р а т у р а :**

1. Дорохіна Ю.А. канд. юрид. наук, доцент кафедри цивільного та господарського права ВНЗ «Національна академія управління» Аналіз підстав криміналізації і декриміналізації злочинів проти власності [Електронний ресурс] Режим

доступа: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1431/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%85%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

2. Короленко М.П. Криміналізація і декриміналізація діянь, які посягають на життя людини [Електронний ресурс] Режим доступа: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6904/1/62-66.pdf>.
3. Мисливий В.А. Сучасні тенденції криміналізаційних (декриміналізаційних) процесів [Електронний ресурс] Режим доступа: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4914>.

УДК 343.341

*КОРІННА Оксана*

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БАНДИТИЗМУ

В наш час є досить актуальним питання стосовно криміналізації тих чи інших діянь, оскільки з розвитком суспільства змінюється ступень небезпеки діянь, що можливо віднести до кримінальних або ж вони втратили свою небезпеку. В наслідок цього наявність або відсутність певних заборон в законодавстві не залишається незмінним. Зокрема, однією умовою реформ сьогоdnішнього законодавства є приведення його до стандартів Європейського Союзу, внаслідок чого зростає актуальність захисту прав, інтересів та безпеки громадян.

Бандитизм сьогодні можливо назвати одним з найнебезпечніших злочинів проти громадської безпеки. Події, які пов'язані із бандитизмом сьогодні є актуальними для українського суспільства, внаслідок політичної та соціальної кризи в державі. Дані події впливають на створення організованих злочинних груп, які є озброєними та які в майбутньому перетворюються на воєнізовані формування.

Метою роботи є аналіз складу злочину, пов'язаного із бандитизмом, виявлення основних його ознак з ціллю правильної кваліфікації діянь, які підпадають під дану норму.

Кримінальний кодекс України у ст. 2 передбачає, що підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, що містить склад злочину [1]. Таким чином, для здійснення правильної кваліфікації того чи іншого діяння необхідно проаналізувати всі елементи складу злочину.

У теорії кримінального права здійснюють класифікацію об'єктів кримінально-правової охорони, зокрема найпоширенішою є триступенева класифікація, яка передбачає такі види як загальний, родовий та безпосередній.

Склад злочину щодо бандитизму міститься у розділі IX «Злочини проти громадської безпеки» Кримінального кодексу України. З цього випливає, що родовим об'єктом даної групи злочинів є суспільні відносини, що забезпечують умови життя людей, їх діяльності, безпеки